

فهرست مطالب

۱۱ سخن ناشر
۱۳ مقدمه مؤلف
۱۵ پیشگفتار
۱۷ دیباچه
	کلیات
۲۱ ادوار فقه
۲۲ اهمیت و فایده تاریخ فقه
۲۳ روش‌های مورد عمل در تاریخ فقه
۲۴ فقه امامیه اثنی عشری
۲۵ عصر تأسیس فقه
	دوره نخست: عصر حدیث و اجتهاد (۱۱-۲۶۰هـ)
۳۱ نبی اکرم p نخستین مرجع احکام
۳۲ عترت دومین مرجع احکام بعد از پیامبر p
۳۲ اولیاء امر
۳۵ اهل بیت، مخزن اسرار علم کتاب و سنت
۳۵ ۱- امیرمؤمنان امام علی U
۳۷ ۲- ابورافع از صحابه پیامبر p
۳۷ ۳- علی بن ابن رافع از تابعین
۳۷ ۴- عبیدالله بن ابن رافع از تابعین
۳۷ ۵. نجاشی
۳۸ ۶- عبیدالله بن حر جعفی، از شعرائی تابعین
۳۹ دوران امام باقر و امام صادق U
۴۹ شیعه و تدوین روایات
۴۹ طبقه نخست
۵۰ طبقه دوم
۵۱ طبقه سوم
۵۳ متکلمین
۵۴ طبقه نخست
۵۵ طبقه دوم
۵۵ طبقه سوم
۵۸ اجتهاد آموزی به شاگردان
۶۳ روش‌های مختلف در تدوین فقه
۶۵ نمونه‌هایی از فتاوای اصحاب و شاگردان ائمه
۶۵ الف- فتاوای زراره (متوفای ۱۵۰ هـ ق)

- ۶۷ب- فتاوی محمد بن مسلم ثقفی (متوفای ۱۵۰ هـ.ق.)
- ۶۹ج- فتاوی عبدالله بن بکیر بن اعین شیبانی
- ۶۹د- فتاوی یونس بن عبدالرحمن (متوفای ۲۰۸ هـ.ق.)
- ۷۱هـ فتاوی فضل بن شاذان (متوفای ۲۶۰ هـ.ق.)
- ۷۳مراکز فقهی رونق یافته دوره نخست
- ۷۳۱- مدینه منوره
- ۷۴۲- جامع بزرگ کوفه
- ۷۵۳- مدرسه قم و ری
- دوره دوم: عصر احادیث و روشمندی اجتهاد**
- دوره ترتیببندی موضوعی احادیث و روشمندی اجتهاد (۲۶۰-۴۶۰ هـ.ق.)
- ۷۹ ترتیببندی موضوعی احادیث
- ۷۹۱- محمد بن یعقوب کلینی (۲۶۰-۳۲۹ هـ.ق.)
- ۸۰۲- محمد بن بابویه قمی (۳۰۶-۳۸۱ هـ.ق.)
- ۸۳۳- محمد بن حسن طوسی (۳۸۵-۴۶۰ هـ.ق.)
- ۸۵مکتب محدثان
- ۸۸۲. مکتب اجتهاد
- ۹۰۱- ابراهیم بن محمد ثقفی (متوفای ۲۸۳ هـ.ق.)
- ۹۲۲- سعد بن عبدالله قمی (متوفای ۲۹۹ هـ.ق.)
- ۹۲۳- محمد بن احمد صابونی (متوفای حدود ۳۲۰ هـ.ق.)
- ۹۴۴- حسن بن ابی عقیل (متوفای حدود ۳۲۹ هـ.ق.)
- ۹۵۵. علی بن احمد کوفی (متوفای ۳۵۷ هـ.ق.)
- ۹۷۶- علی بن بابویه معروف به صدوق اول (متوفای ۳۲۹ هـ.ق.)
- ۹۸۷- ابو حسیین ناشی (۲۷۱-۳۶۶ هـ.ق.)
- ۱۰۰۸- محمد بن احمد بن جنید اسکافی (متوفای ۳۸۱ هـ.ق.)
- ۱۰۰۹- محمد بن مسعود عیاشی (متوفای حوالی ۳۲۰ هـ.ق.)
- ۱۰۵۱۰- جعفر بن محمد قولویه قمی (متوفای ۳۶۷ هـ.ق.)
- ۱۰۶۱۱- محمد بن علی بن حسین صدوق (۳۰۶-۳۸۱ هـ.ق.)
- ۱۰۷۱۲- محمد بن محمد بن نعمان، شیخ مفید (۳۳۶-۴۱۳ هـ.ق.)
- ۱۰۹۱۳- سید مرتضی علم الهدی (۴۵۵-۴۳۶ هـ.ق.)
- ۱۱۵۱۴. ابوالصلاح حلبی (۴۴۷-۳۷۴ هـ.)
- ۱۲۱۱۵- ابویعلی حمزه بن عبدالعزیز دیلمی (متوفای ۴۴۸ هـ.ق.)
- ۱۲۲۱۶- محمد بن الحسن طوسی (۳۸۵-۴۶۰ هـ.ق.)
- ۱۲۴ ویرگیهای این دوره
- ۱۳۰ مراکز فقهی پر رونق این دوره
- ۱۳۱**دوره سوم: عصر رکود (۴۶۰-۶۰۰ هـ.ق.)**
- ۱۴۰ فقهای دوره سوم
- ۱۴۱ ۱. ابن براج طرابلسی (۴۰۰-۴۸۱ هـ.ق.)
- ۱۴۲ ۲. ابوعلی طوسی (متوفای حدود ۵۱۵ هـ.ق.)
- ۱۴۳ ۳. فضل بن حسن بن فضل طبرسی (۴۷۱-۵۴۸ هـ.ق.)

۴. قطب‌الدین راوندی (متوفای ۵۷۳ ه.ق) ۱۴۴
۵. جمال‌الدین ابوالفتوح رازی (متوفای حوالي ۵۵۰ ه.ق) ۱۴۵
- ۶- ابوجعفر محمد بن علی طوسی معروف به ابن حمزه (متوفای حوالي ۵۵۰ ه.ق) ۱۴۶
۷. ابوالحسن علی بن الحسن بن ابوالمجد حلبی (متوفای ما بعد از ۵۶۶ ه.ق) ۱۴۷
- ۸- سید ابن زهره حلبی (۵۱۱-۸۵ ه.ق) ۱۴۸
- معرفی کتاب «غنیة النزوع» ۱۴۹
- ۹- محمد بن الحسن کیدری از علمای قرن ششم ۱۴۹
- ۱۰- امام سدیدالدین حمصی رازی (متوفای ماقبل ۵۸۹ ه.ق) ۱۵۱
- ۱۱- محمد بن علی بن شهر آشوب (۴۸۸-۵۸۸ ه.ق) ۱۵۲
- عوامل رکود ۱۵۴
- ویژگی‌های دوره رکود ۱۵۷
- دوره چهارم: نهضت مجدد فقهی (۶۰۰-۱۰۳۰ ه.ق)**
- ۱- ابن ادریس، نوآور در فقه ۱۶۱
- ۲- فقیه معین‌الدین مصری (تا به سال ۶۲۹ ه.ق زنده بود) ۱۶۵
- ۳- شمس‌الدین فخر بن معد بن فخر (متوفای ۶۳۰ ه.ق) ۱۶۵
- ۴- نجیب‌الدین محمد بن جعفر بن نمای حلی (۵۶۵-۶۴۵ ه.ق) ۱۶۶
- ۵- نجم‌الدین جعفر بن الحسن بن یحیی بن سعید حلی معروف به محقق حلی (۶۰۲-۶۷۶ ه.ق) ۱۶۷
- ۶- احمد بن موسی بن جعفر بن طاووس (متوفای ۶۷۳ ه.ق) ۱۷۰
- ۷- یحیی بن سعید حلی (۶۰۱-۶۸۹ ه.ق) ۱۷۱
- ۸- غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد بن طاووس (۶۴۸-۶۹۳ ه.ق) ۱۷۳
- ۹- سدیدالدین یوسف بن مطهر حلی ۱۷۳
- ۱۰- حسن بن ابوطالب یوسفی‌ابی (تا سال ۶۷۳ ه.ق زنده بوده است) ۱۷۴
- ۱۱- شیخ عمادالدین علی بن محمد طبری (تا سال ۶۹۸ ه.ق زنده بود) ۱۷۵
- دستاورد های فقهی قرن هفتم ۱۷۶
- ۱- تألیف متون فقهی ۱۷۶
- ۲- تألیف موسوعه‌های فقهی ۱۷۶
- ۳- اهتمام ویژه به اصول فقه ۱۷۷
- ۴- ابداع روش استنباطی نوین در فقه شیعه ۱۷۷
- ۵- تنقیح اخبار و روایات ۱۷۸
- تحولات عرصه فقه در قرن هشتم ۱۷۸
- ۱- حسن بن علی بن داود حلی (۶۴۷-۷۰۷ ه.ق) ۱۷۹
- ۲- علامه حلی (۶۴۸-۷۲۶ ه.ق) ۱۸۰
- ۳- فخرالمحققین (۶۸۲-۷۷۱ ه.ق) ۱۸۳
- ۴- قطب‌الدین رازی (متوفای ۷۷۶ ه.ق) ۱۸۶
- ۵- محمد بن مکی عاملی (۷۳۴-۷۸۶ ه.ق) ۱۸۷
- ۶- عمیدالدین عبدالمطلب بن محمد بن علی اعرج (۶۸۱-۷۵۴ ه.ق) ۱۸۹
- ۷- عبدالله بن محمد بن علی اعرج ۱۸۹

- ۱۹۰ عبدالله بن سعید بن متوج بحرانی
- ۱۹۱ ۹. مهنا بن سنان بن عبدالوهاب مدنی (متوفای ۷۵۴ هـ. ق.)
- ۱۹۱ ثمرات و دستاوردهای فقهی قرن هشتم
- ۱۹۴ تحولات عرصه فقه؛ در قرن نهم
- ۱۹۴ اوضاع سیاسی قرن نهم
- ۱۹۵ حکومت تیموریان
- ۱۹۶ ۱- حسن بن سلیمان بن خالد حلی (تا سال ۸۰۲ هـ. ق. زنده بوده است)
- ۱۹۶ ۲- فخرالدین احمد بن عبدالله بن متوج
- ۱۹۷ ۳- جمالالدین مقداد بن عبدالله سیوری حلی (متوفای ۸۲۶ هـ. ق.)
- ۱۹۹ ۴- ابن فهد حلی (۷۵۷-۸۴۱ هـ. ق.)
- ۲۰۰ ۵- ناصرالدین بن جمالالدین احمد بن متوج (متوفای ۸۵۶ هـ. ق.)
- ۲۰۰ ۶- شیخ شهابالدین احمد بن فهد بن ادریس مقری احسانی
- ۲۰۱ ۷- محمد انصاری بن شجاع حلی
- ۲۰۱ ۸- مقلح صیمری (تا سال ۸۷۸ هـ. ق. زنده بود)
- ۲۰۳ ۹- حسن بن محمد بن حسن استرآبادی
- ۲۰۳ ۱۰- حسن بن راشد حلی
- ۲۰۵ ۱۱. ابن ابن جمهور احسانی
- ۲۰۵ دستاوردهای علمی قرن نهم
- ۲۰۶ تحولات عرصه فقه در قرن دهم و اوایل قرن یازدهم
- ۲۰۷ ۱- شیخ حسین صیمری (متوفای سال ۹۳۳ هـ. ق.)
- ۲۰۷ ۲- حسن الاعرج حسینی (متوفای سال ۹۳۳ هـ. ق.)
- ۲۰۸ ۳- علی بن عبدالعالی عاملی کرگی (متوفای سال ۹۴۰ هـ. ق.)
- ۲۰۹ ۴- ابراهیم القطیفی (متوفای سال ۹۴۵ هـ. ق.)
- ۲۱۰ ۵- زینالدین جبعی عاملی (۹۱۱-۹۶۶ هـ. ق.)
- ۲۱۲ ۶- شیخ حسین بن عبدالصمد عاملی (۹۱۸-۹۸۴ هـ. ق.)
- ۲۱۳ ۷- علی بن الحسین صائغ عاملی (متوفای سال ۹۸۰ هـ. ق.)
- ۲۱۳ ۸. عبدالعالی کرگی (۹۲۶-۹۹۳ هـ. ق.)
- ۲۱۵ ۹- محقق احمد اردبیلی (متوفای سال ۹۹۳ هـ. ق.)
- ۲۱۶ ۱۰- حسین مجتهد کرگی (متوفای سال ۱۰۰۱ هـ. ق.)
- ۲۱۸ ۱۱. شیخ جمالالدین حسن معروف به صاحب معالم (۹۵۹ - ۱۰۱۱ هـ. ق.)
- ۲۱۹ ۱۲- سید محمد صاحب مدارک (۹۴۶-۱۰۰۹ هـ. ق.)
- ۲۱۹ ۱۳. قاضی نورالله شوشتری مرعشی (۹۵۶-۱۰۱۹ هـ. ق.)
- ۲۲۱ ۱۴- عنایه الله القهبانی (تا سال ۱۰۱۶ هـ. ق. زنده بود)
- ۲۲۱ ۱۵- الشیخ عبدالنبی بن شیخ سعد جزائری (متوفای ۱۰۲۱ هـ. ق.)
- ۱۰۲۱ ۱۶- عبدالله بن الحسین شوشتری معروف به شیخ الرجالیین (متوفای ۱۰۲۱ هـ. ق.)
- ۲۲۳ ۱۷. میرزا محمد استرآبادی (متوفای ۱۰۲۸ هـ. ق.)
- ۲۲۳ ۱۸. شیخ محمد بهاء الدین (۹۵۳ - ۱۰۳۰ هـ. ق.)

۲۲۵	۱۹- شیخ جواد بن سعید بن جواد کاظمی (تا سال ۱۰۲۹ هـ ق زنده بوده است).....
۲۲۶	۲۰- محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری (۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ هـ ق).....
۲۲۶	دستاوردهای فقهی قرن دهم.....
۲۲۹	ویژگی‌های دوره چهارم.....
۲۳۰	مراکز علمی فعال دوره چهارم.....
۲۳۰	۱- مدرسه حله.....
۲۳۰	۲- مدرسه جبل عامل.....
	دوره پنجم: ظهور جریان اخباری‌گری (۱۰۳۰- ۱۱۸۵ هـ ق)
۲۳۷	ریشه‌ها و عوامل احتمالی ظهور جریان اخباری‌گری.....
۲۴۳	اخباریه‌های تندرو و میانه رو.....
۲۴۴	۱- زین الدین علی بن سلیمان (متوفای ۱۰۶۴ هـ ق).....
۲۴۴	۲- مجلسی اول (۱۰۰۳ - ۱۰۷۰ هـ ق).....
۲۴۵	۳- خلیل بن غازی القزوینی (۱۰۰۱ - ۱۰۸۹ هـ ق).....
۲۴۵	۴- ملا فیض کاشانی (۱۰۰۷ - ۱۰۹۱ هـ ق).....
۲۴۶	۵- عبدعلی العروسی (تا سال ۱۰۷۳ زنده بوده است).....
۲۴۶	۶- محمد بن الحسن حر عاملی (۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ هـ ق).....
۲۴۷	۷- سید هاشم بن سلیمان بحرانی توبلی (متوفای ۱۱۰۷ هـ ق).....
۲۴۸	۸- مجلسی دوم (۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ هـ ق).....
۲۴۹	۹- سید نعمه الله بن عبدالله موسوی جزایری (متوفای ۱۱۱۳ هـ ق).....
۲۴۹	۱۰- سلیمان بن عبدالله بحرانی (۱۰۷۵-۱۱۲۱ هـ ق).....
۲۵۰	۱۱- عبدالله بن صالح بحرانی سماهیجی (۱۰۸۶-۱۱۳۰ هـ ق).....
۲۵۱	۱۳- محمد بن عبدالنبی بن عبدالصانع نیشابوری (۱۱۷۸-۱۲۳۵ هـ ق).....
۲۵۳	طلایهداران عرصه اجتهاد در دوران حاکمیت اخباریها.....
۲۵۳	۱- سلطان العلماء (متوفای ۱۰۶۴ هـ ق).....
۲۵۳	۲- فاضل تونی (متوفای ۱۰۷۱ هـ ق).....
۲۵۴	۳- حسام‌الدین محمد صالح مازندرانی (متوفای ۱۰۸۰ هـ ق).....
۲۵۴	۴- فخرالدین طریحی (متوفای ۱۰۸۵ هـ ق).....
۲۵۵	۵- ابوالقاسم جرفادقانی (متوفای حوالی ۱۰۹۲ هـ ق).....
۲۵۵	۶- محمد باقر سبزواری که شرح حال وی در خلال معرفی دوره چهارم گذشت.....
۲۵۵	۷- حسین خوانساری (۱۰۱۶ - ۱۰۹۸ هـ ق).....
۲۵۶	۸- جمال‌الدین خوانساری (متوفای ۱۱۲۵ هـ ق).....
۲۵۶	۹- محمد بن الحسن شیروانی (متوفای ۱۰۹۹ هـ ق).....
۲۵۶	۱۰- بهاء‌الدین محمد بن الحسن معروف به فاضل هندی (۱۰۶۲-۱۱۳۷ هـ ق).....
۲۵۷	ویژگی‌های دوره پنجم.....
۲۵۷	۱- شکاف عظیم میان فقها.....
۲۵۸	۲- شدت گرفتن مناظره‌های فقهی.....
۲۵۸	۳- تألیف جوامع روایی و حدیثی.....

۲۵۹	۴- بازگشت مجدد به تفسیر روایی.....
۲۶۰	۵- بی‌توجهی و عدم اعتنای لازم به اصول فقه.....
۲۶۰	۶- پیشرفت فقه در مراحل آتی.....
۲۶۰	مراکز علمی فعال دوره پنجم.....
	دوره ششم: عصر اوج اجتهاد و رونق فقه (۱۱۸۰-۱۲۶۰هـ.ق)
۲۶۵	زندگی و سیره آقا وحید بهبهانی.....
۲۷۲	ویژگیهای دوره ششم.....
۲۷۴	مراکز علمی فقهی دوره ششم.....
	دوره هفتم: عصر ابداع و نوآوریهای فقهی (۱۲۶۰-۱۴۱۴هـ.ق)
۲۷۷	شیخ انصاری طلبه‌دار اندیشه مدرن.....
۲۸۲	۱- سید حسن کوه کمری (متوفای ۱۲۹۹ هـ.ق).....
۲۸۲	۲- سید مجدد شیرازی (۱۲۲۰ - ۱۳۱۲ هـ.ق).....
۲۸۳	۳- میرزا ابوالقاسم نوری تهرانی (۱۲۳۶ - ۱۲۹۲ هـ.ق).....
۲۸۴	۴- میرزا حبیب الله رشتی (۱۴۳۴ - ۱۲۱۳ هـ.ق).....
۲۸۴	۵- شیخ محمد حسن آشتیانی (۱۲۴۸ - ۱۳۲۰ هـ.ق).....
۲۸۴	۶- شیخ محمد رضا همدانی (۱۲۵۰ - ۱۳۲۲ هـ.ق).....
۲۸۵	۷- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی (۱۲۴۷ - ۱۳۳۷ هـ.ق).....
۲۸۶	۸- محقق آخوند خراسانی (۱۲۵۵ - ۱۳۲۹ هـ.ق).....
۲۸۸	۹- میرزا محمد حسین نائینی (۱۲۷۴ - ۱۳۵۵ هـ.ق).....
۲۸۹	۱۰- ضیاء الدین عراقی (۱۲۷۸-۱۳۶۱ هـ.ق).....
۲۸۹	۱۱- شیخ محمد حسین اصفهانی (۱۲۹۶-۱۳۹۱ هـ.ق).....
۲۹۰	۱۲- سید ابوالحسن اصفهانی (۱۲۸۴ - ۱۳۶۵ هـ.ق).....
۲۹۰	۱۳- شیخ عبدالکریم حائری (۱۲۷۴-۱۳۵۵ هـ.ق).....
۲۹۳	۱۴- سید حسین بروجردی (۱۲۹۲-۱۳۸۰ هـ.ق).....
۲۹۴	۱۵- امام سید روح الله موسوی خمینی قدس سره (۱۳۲۰-۱۴۰۹هـ.ق).....
۲۹۶	۱۶- سید ابوالقاسم خویی (۱۳۱۷-۱۴۱۳ هـ.ق).....
۲۹۸	۱۷- سید محمدرضا گلپایگانی (۱۳۱۶-۱۴۱۴ هـ.ق).....
۳۰۰	ویژگیهای دوره هفتم.....
۳۰۱	مراکز علمی دوره هفتم.....

